

ZAJEDNO ZA
AKTIVNO GRAĐANSKO
DRUŠTVO

SMERNICE ZA MOBILIZACIJU RODITELJA

2022

Izdavač: NAPOR

Autor: Omladina JAZAS

Novi Sad

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

UVOD

„Zajedno za aktivno građansko društvo – ACT“ je projekat Vlade Švajcarske čiji je cilj aktivno građansko društvo u kome građani više učestvuju u procesu donošenja odluka, naročito na lokalnom nivou. ACT sprovode dve nevladine organizacije: Helvetas Swiss Intercooperation I Građanske inicijative.

ACTprojekat čine 3 stuba: 1. grantovi; 2. izgradnja i jačanje kapaciteta; 3. jačanje uporišta u zajednici. Prva faza projekta realizovaće se od 1. oktobra 2019. godine do 30. septembra 2023. godine.

Projekat „Važno je! – sistemska rešenja za mlade“ je dobio podršku projekta Vlade Švajcarske „Zajedno za aktivno građansko društvo – ACT“, koji sprovode Helvetas Swiss Intercooperation I Građanske inicijative. Mišljenje koje je izneto u ovoj publikaciji je mišljenje autora i ne predstavlja nužno i mišljenje Vlade Švajcarske, Helvetasa ili Građanskih inicijativa.

Projekat „Važno je! – sistemska rešenja za mlade“ realizuje NAPOR u saradnji sa 3 organizacije članice – Omladinom JAZAS iz Novog Sada, Omladina JAZAS-a Kragujevac i udruženjem Urban Stream iz Požarevca.

SADRŽAJ

01

UVOD

03

INICIJALNI KONTAKT SA
RODITELJIMA

- 2.1. Kanali komunikacije
- 2.2. Izazovi u procesu mobilizacije
- 2.3. Sadržaj poziva i teme

03

DIREKTAN RAD SA
RODITELJIMA I
USPOSTAVLJANJE
POVERENJA

04

ZAKLJUČAK -
PREPORUKE

1. UVOD

Projekat “Važno je – sistemska rešenja za mlade”, koji NAPOR sprovodi sa partnerima “Omladinom JAZAS-a Kragujevac”, “Omladinom JAZAS Novi Sad” i “Urban Stream”-om iz Požarevca u sklopu projekta „Zajedno za aktivno građansko društvo – ACT”, koji sprovode Helvetas Swiss Intercooperation i Građanske inicijative, a uz podršku Vlade Švajcarske, okrenut je ka roditeljima i ima za cilj unapređenje usluga omladinskog rada kroz saradnju i mobilizaciju roditelja za adresiranje pitanja od značaja za mlade na lokalnom i nacionalnom nivou.

Polazeći od činjenice da u procesima izrade javnih politika za mlade roditelji nisu prepoznati kao akteri i nisu konsultovani oko uvođenja mera za rešavanje pitanja mladih, te je njihova perspektiva izostavljena, a javne politike u velikoj meri neusklađene sa realnim potrebama mladih i nepodsticajne za razvijanje podržavajućeg odnosa, definisani su specifični ciljevi ovog projekta. Jedan od njih je kreiranje mehanizama za uključivanje roditelja kao saveznika omladinskim radnicima/cama u adresiranju pitanja od značaja za mlade na lokalnom i nacionalnom nivou.

Ovaj mehanizam omogućava uključivanje roditelja u sve faze kreiranja politika za mlade – od definisanja problema do merenja učinka, što vodi ka većoj usklađenosti javnih politika sa stvarnim potrebama mladih. Takođe, ovaj mehanizam podstiče participaciju roditelja i u drugim segmentima i aktivnostima u lokalnoj zajednici što može direktno uticati i na aktivaciju mladih i njihovo veće učešće u društvu, ali i iniciranje kreiranja i uspostavljanja multisektorskih usluga na lokalnu.

U okviru ovog projekta informisano je preko 13.000 roditelja o klubovima roditelja i njihovim aktivnostima. Održani su ciklusi radionica u šest gradova (Novi Sad, Kragujevac, Požarevac, Novi Pazar, Niš i Obrenovac) u kojima je učestvovalo više od 60 roditelja i osam javnih akcija putem kojih je uključeno još oko 200. Kroz onlajn kampanju „Prikluči se i ti. Važno je!“ baziranu na pričama iz ličnog iskustva roditelja i mladih o omladinskom radu, temama kojima se on bavi i njegovim benefitima informisano je još nešto više od 9.500 ljudi.

Na osnovu iskustva stečenog tokom mobilizacije roditelja i realizacije različitih aktivnosti sa njima nastale su ove smernice čija je svrha da olakšaju buduće mobilizacije roditelja i kreiranje programa namenjenih njihovom uključivanju.

2. INICIJALNI KONTAKT SA RODITELJIMA

Istraživanje koje je sprovedeno pokazuje da preko 75% roditelja nije imalo priliku da učestvuje u aktivnostima kreiranja javnih politika za mlade i donošenja odluka iako smatraju da treba da budu uključeni u ove aktivnosti. Polovina ispitanih potvrdilo je da im je potreban program edukacija i osnaživanja za aktivnije uključivanje u kreiranje strategija i politika za mlade. Oni koji su se uključivali u procese donošenja odluka od značaja za mlade uglavnom su to činili putem Saveta roditelja u školi, Školskog odbora, Tima za bezbednost i zaštitu učenika unutar škola i putem Lokalnog saveta.

Upravo činjenica da se većina roditelja uključuje u proces kreiranja javnih politika za mlade kroz tela u okviru škola usmerila je i inicijalni kontakt organizacija na tu stranu. Održani su sastanci sa predstavnicima/ama škola, upućeni su im dopisi sa pozivom za roditelje, predstavljane aktivnosti na sastancima Saveta roditelja i roditeljskim sastancima. Takođe upućivani su pozivi na profilima organizacija na društvenim mrežama i putem Viber grupa. Poziv je prosleđen i roditeljima čija deca su uključena u rad udruženja, a korišćeni su i lični kontakti realizatora/ki aktivnosti.

Informisanje putem lokalne televizije, kontaktiranjem stručnih saradnika i/ili direktora škola i informisanje putem njuzletera su takođe korišćeni kako bi se doprlo do što većeg broja roditelja.

2.1. Kanali komunikacije

1. Savet roditelja

Realizacija aktivnosti usmerenih ka roditeljima, u nekim organizacijama, otpočela je u vreme pandemije Kovid-19, kada se nastava, kao i roditeljski sastanci i sastanci Saveta roditelja odvijali onlajn. U tom periodu jedini način da se dopre do Saveta roditelja bio je preko kontakata sa predstavnicima škola koji su bili otvoreni za saradnju i prosleđivali dopise organizacija Savetima. Obzirom da su se kroz kanale komunikacije Saveta plasirali pozivi, najčešće kao priloženi dokumenti, velik broj roditelja poziv nije video. U slučajevima kada je poziv uz link za prijavu slat kao tekst poruke, stizao je do većeg broja roditelja, o čemu svedoči veći broj prijavljenih iz škola koje su prosleđivale poziv na ovaj način.

Organizacije koje su direktno predstavljale aktivnosti i pozivale roditelje na roditeljskim i sastancima Saveta imale su priliku da u neposrednom kontaktu odgovore na pitanja i motivišu prisutne da se uključe u radionice, što je rezultiralo i većim odzivom.

Velik uticaj na odziv ima i ličnost i motivacija osobe koja je zadužena za distribuciju informacija. Na primer predsednica jednog Oštinskog saveta roditelja se izuzetno trudila da svakom članu/ci Saveta, ali i roditeljima van njega, pojasni zašto je program važan i motiviše ga/je da se uključi. Sa druge strane Saveti u nekim školama su slali obaveštenje organizacijama da niko od članova nije zainteresovan da se uključi. U nekoliko škola je poziv prosleđivan razrednim starešinama, koji/e su ga dalje upućivali roditeljima što je davalo dobre rezultate.

2.1. Kanali komunikacije

2. Društvene mreže

Gotovo svi roditelji koriste društvene mreže Fejsbuk i Instagram i prepoznaju ih kao značajne izvore informacije. Poruke koje roditelji najpre primete i pročitaju jesu poruke koje sadrže dobru fotografiju, kao i jasan i sažet tekst u okviru iste objave, koji omogućava da se brzo informišu, a da kasnije detaljnije istraže datu temu. Sa druge strane, rado će pogledati kratak video snimak od jednog minuta, koji mora imati titlovan segment, pošto veoma često nisu u mogućnosti da saslušaju i audio deo.

Ipak pozivi na društvenim mrežama, iako su kreirani po navedenim smernicama nisu dali značajne rezultate, samo jedan realizator aktivnosti je uočio da je pozivanje preko društvenih mreža imalo uticaj.

Informisanje putem Viber grupa, informisanje putem lokalne televizije, kontaktiranje stručnih saradnika i/ili direktora škola i informisanje putem njuzletera su takođe aktivnosti koje nisu imale efekta na aktivaciju i uključivanje roditelja.

3. Lični kontakt

Najveći uticaj na odziv roditelja imali su lični kontakti tj direktni pozivi roditelja iz ciljane grupe, ali i roditelja čija deca su već uključena u aktivnosti organizacije. Što navodi na zaključak da se roditelji najlakše uključuju u programe po preporuci nekog koga poznaju, ali ih je i tada potrebno više puta pozivati i podsećati da dođu na aktivnosti.

2.2. Izazovi u procesu mobilizacije

Najveći izazovi u procesu mobilizacije vezani su za ograničenja okupljanja i rada škola usled pandemije i generalno slabiji odziv od očekivanog. Kao odgovor na izazove najčešće je bilo direktno pozivanje roditelja, korišćenje novih platformi za komunikaciju i plasiranje sponzoriranih objava na društvenim mrežama. U nekim mestima program su sprovodile organizacije koje su prepoznate kao pružaoci usluga osobama koje žive sa HIVom ili su u povećanom riziku od infekcije i osobama koje koriste psihoaktivne supstance što je opredelilo roditelje da se ne uključe.

2.3. Sadržaj poziva i teme

Sledeće na šta je važno obratiti pažnju je sadržaj aktivnosti/poziva i teme koje se u okviru programa obrađuju. Poziv treba kreirati tako da bude primamljiv i predstavlja program koji odgovara na konkretne izazove sa kojima se roditelji susreću u zajednici. Korisno je informisati se o izazovima koji su aktuelni u svakoj konkretnoj školi i prilikom predstavljanja programa staviti akcenat baš na moguća rešenja tog izazova. Ukoliko uspeju da se identifikuju sa pozivom roditelji će se lakše motivisati za uključivanje.

Teme koje privlače pažnju roditelja jesu teme vezane za unapređenje odnosa sa decom: veštine komunikacije, prevencija problema u odrastanju, razvoj kvalitetnog odnosa sa detetom, postavljanje granica i sl. Teme bezbednost, vršnjačko nasilje, zdravlje (mentalno i fizičko), podsticanje prihvatanja i razumevanja različitosti i druge teme koje pozivaju na preispitivanje vrednosti i uverenja takođe zanimaju roditelje. Takođe radi su da učestvuju u aktivnostima koje ih osnažuju za različite izazove sa kojima se mogu susresti tokom odrastanja svoje dece i onim koje ih usmeravaju da na adekvatan način budu podrška u karijernom razvoju dece.

Pored učešća u radu lokalnih i školskih saveta roditelja prepoznate su i sledeće aktivnosti u koje bi se roditelji uključili radi doprinosa kreiranju javnih politika za mlade: fokus grupe i slične aktivnosti vezane za razgovor, edukativne radionice, tribune, aktivnosti na otvorenom, aktivnosti usmerene na podršku radu učeničkog parlamenta i unapređenja rada i razvoja škole.

3. DIREKTAN RAD SA RODITELJIMA I USPOSTAVLJANJE POVERENJA

Direktan rad u okviru Klubova za roditelje je sproveden kroz radionice čije su teme i aktivnosti bile različite u skladu sa potrebama konkretne grupe roditelja. Ideja je bila da se sa roditeljima sprovedu interaktivne radionice koje uključuju vežbe u pokretu, igranje uloga i slično tj da se realizuju aktivnosti koje se inače rade sa grupama mladih. Iza ove ideje je potreba da se roditeljima omogući da se iskustveno upoznaju sa omladinskim radom kako bi prepoznali i na najbolji način razumeli njegove benefite. U praksi se pokazalo da roditeljima više odgovaraju statične aktivnosti - razmene u paru ili malim grupama i diskusije. Vežbe koje zahtevaju kretanje u prostoru nisu adekvatne za roditelje, a prilikom igranja uloga teško izlaze iz svoje. Ipak scenarije za vežbe igranja uloga je moguće iskoristiti za diskusiju u paru ili malim grupama. Prilikom planiranja radionica za roditelje potrebno je predvideti duplo više vremena za pojedinačne aktivnosti od onog koje je uobičajeno kada se radi sa mladima.

Roditelji se najkomotnije osećaju ukoliko u prvom delu radionice radioničar/ka drži predavanje (ex cathedra) uz prezentaciju i na taj način predstavi temu, a nakon toga učesnicima da zadatak o kome se kasnije diskutuje ili samo ostavi prostor za razmenu iskustava i diskusiju.

Prva radionica ciklusa osim predstavljanja i upoznavanja treba da se bavi izazovima u razvoju adolescenata i da se tako kroz usmeravanu diskusiju ispitaju interesovanja konkretne grupe i izlistaju teme za sledeće radionice. Ovo je veoma bitno jer je upravo tema ono što najviše motiviše roditelje da učestvuju. Teme koje roditelji mapiraju uvek se odnose na izazove sa kojima se oni i/ili njihova deca susreću u datom momentu, te se često očekuju instant rešenja i smernice za konkretne akcije koje odmah dovode do promene. Pošto je najčešće nemoguće pružiti im ovakva rešenja, neki roditelji neće želeti da se uključe u proces i odustaće od radionica.

Roditelji koje pokreće želja za sticanjem novih znanja i veština, oni koji su inače aktivisti/kinje i žele da utiču na promene u svojoj lokalnoj zajednici, kao i oni zainteresovani da saznaju više o omladinskom radu i/ili organizaciji koja sprovodi aktivnosti će rado aktivno sudelovati u radionicama.

U nekim grupama postojala je inicijativa za zajedničke akcije sa mladima i drugim bitnim akterima u lokalnim zajednicama što je odlično jer informiše i motiviše potencijalne učesnike/ce budućih aktivnosti. Na ovaj način omladinski rad postaje vidljiviji u lokalnim zajednicama i doprinosi se izgradnji poverenja prema omladinskim radnicima/cama i organizaciji koja sprovodi aktivnosti.

Za uspostavljanje poverenja sa roditeljima najvažnije je postojanje i poštovanje dogovora o načinu rada, terminima i trajanju, kompetentnost i kredibilitet radioničara/ke, fleksibilan pristup, poštovanje i razumevanje heterogene strukture grupe i pružanje prostora za iznošenje različitih mišljenja. Utisci mladih, uključenih u rad udruženja takođe značajno utiču na brže i lakše uspostavljanje poverenja. Pružanje slobode za predlaganje tema i ideja uz deljenje ličnih iskustava dovodi do povezivanja grupe, a samim tim i uspostavljanja međusobnog poverenja.

Najčešći izazovi u radu su vezani za kontinuirano prisustvo učesnika/ca. Prezauzetost roditelja poslom i drugim obavezama često je uzrok propuštanja radionica, a u nekim slučajevima je insistirano da se odradi više radionica odjednom, "kad su već tu", da bi se izbegli ponovni dolasci. Zbog različitog radnog vremena, obaveza i vremena potrebnog za dolazak na lokaciju održavanja radionice teško se nalaze termini koji mogu obezbediti kontinuirano prisustvo svih članova/ca grupe.

U nekim gradovima grupe su bile raspoloženije za rad online, te je pomenuti izazov prevaziđen na taj način. Online sastanci štede vreme i pružaju komociju učešća bez uključene kamere. Međutim zainteresovanost roditelja za online aktivnosti zavisi od starosti i mesta boravka, pa tako su ovakvim aktivnostima skloniji roditelji u okviru Beogradskog regiona iz grupe 45-55 godina, dok roditelji ostalih starosnih dobi i iz drugih regiona ne bi ili bi u malom broju učestvovali na online radionicama. Roditelji koji žive u manjim sredinama, kao i koji imaju više od 55 godina života rado bi se uključili u aktivnosti na otvorenom pa organizacija ovakvih aktivnosti može biti način da se osigura kontinuirana prisutnost.

Roditelji su često razočarani u reakcije institucija (pre svega škola) na probleme sa kojima se mladi susreću, ovde poseban akcenat stavljaju na vršnjačko nasilje, mentalno zdravlje, konzumaciju alkohola i socijalne razlike. Što dovodi do nepoverenja i odupiranja uključivanja u različite programe i pokretanja inicijativa za promenu pod izgovorom da se "ništa ne može promeniti". Za prevazilaženje ovog izazova potrebno je raditi na podizanju nivoa svesti svakog pojedinca/ke o važnosti participacije, što je moguće predstavljanjem primera dobre prakse iz zajednica u kojima su postignute promene, ali i promocijom solidarnosti.

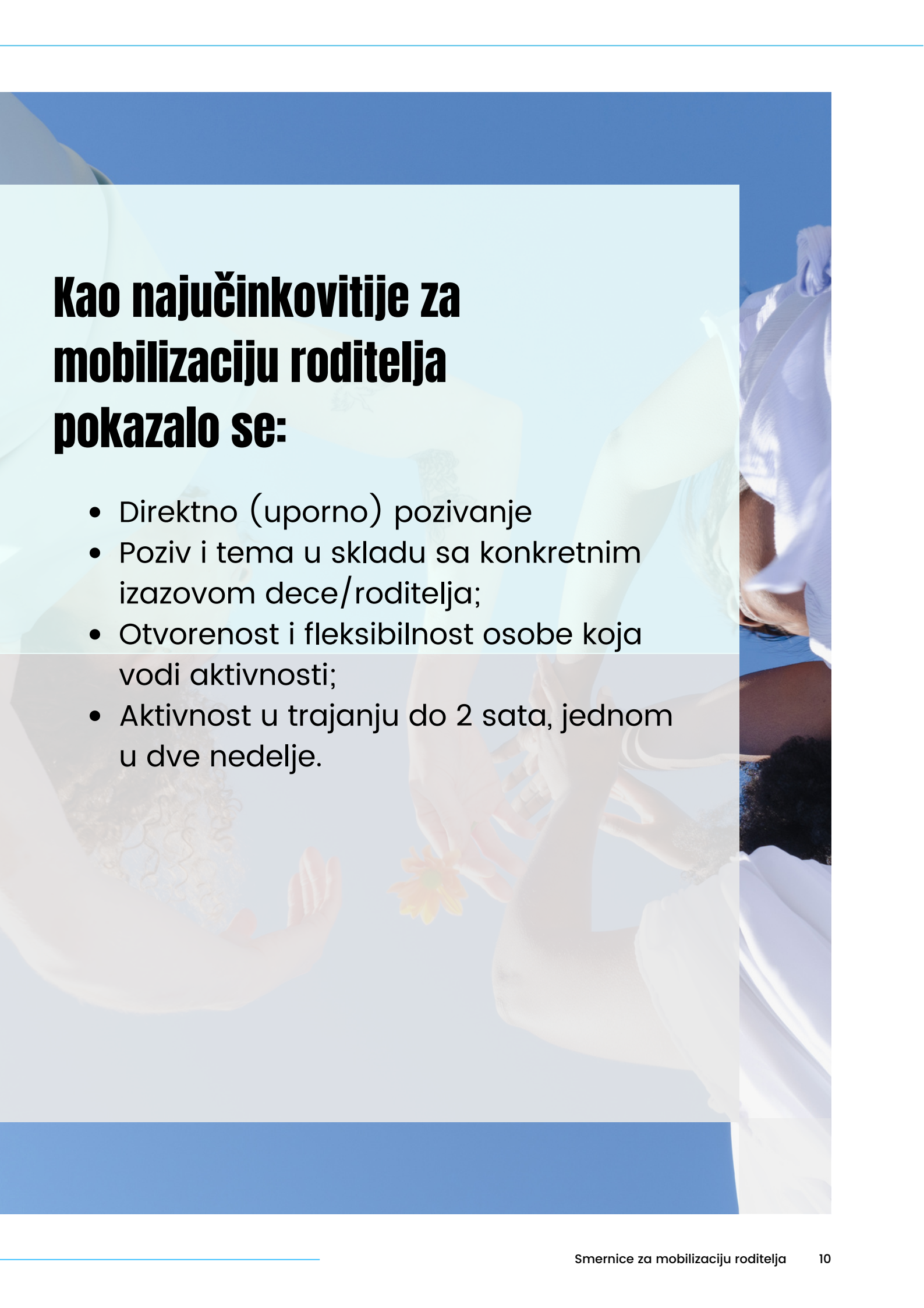
ZAKLJUČAK

Osnivanjem Klubova za roditelje pri organizacijama i učestala realizacija aktivnosti sa ovom ciljnom grupom je izazovan ali važan posao koji može obezbediti mehanizam za kontinuirano učešće roditelja u javnim politikama od interesa za mlade na lokalnom i nacionalnom nivou. Roditelji prepoznaju različite prednosti Kluba. Akcenat stavljaju na edukativan deo i praktične zadatke, ali cene i mogućnost za deljenje ličnih iskustava i prostor za diskusije bez osuđivanja.

Aktivnosti na kojima se može očekivati dobar odziv roditelja su one koje se realizuju direktno u mestu boravka, u formi radionice u kojoj mogu da se informišu o temi i razmene iskustva, a čije trajanje neće biti duže od 2 sata. Aktivnosti na otvorenom i u prirodi koje uključuju mlade i širu javnost (npr. akcije čišćenja, kulinarske radionice, druženja u prirodi i sl.) su takođe interesantne. Ukoliko se planira kontinuirani rad sa roditeljima, aktivnosti bi trebalo organizovati najviše jednom u dve nedelje ili ređe, uz obavezno podsećanje na dogovoreni termin.

Pilikom odlučivanja da li će se uključiti u neki program veliki uticaj ima preporuka drugih roditelja i mladih. Pozivi za programe koji se tiču unapređenja roditeljskih veština imaju najveći efekat na odziv, a otvorenost radioničara/ke, spremnost da čuje, razume i kreira aktivnosti sa temom koju grupa istakne kao ključnu obezbediće aktivno učešće i sprečiti osipanje grupe.

Da bi se roditelji aktivnije uključili potrebno ih je osnažiti i pružiti im različite edukativne aktivnosti jer kao glavne razloge zašto ne učestvuju navode: nedovoljnu stručnost, odustvo znanja i veština da budu u datom procesu, nedostatak vremena, nezadovoljstvo radom određenih tela, koncept složenosti javnih politika, poteškoće pri razumevanju datih procesa i nedovoljna informisanost o mogućnostima. Aktivnija uloga škola u informisanju roditelja o mogućnostima i unapređenje vidljivosti programa koje sprovode organizacije civilnog društva može ohrabriti roditelje da se u većem broju uključe u aktivnosti omladinskog rada i kreiranje javnih politika od važnosti za mlade.

Kao najučinkovitije za mobilizaciju roditelja pokazalo se:

- Direktno (uporno) pozivanje
- Poziv i tema u skladu sa konkretnim izazovom dece/roditelja;
- Otvorenost i fleksibilnost osobe koja vodi aktivnosti;
- Aktivnost u trajanju do 2 sata, jednom u dve nedelje.

 Važno je!
Sistemska rešenja za mlade

Nacionalna Asocijacija Praktičara/ki Omladinskog Rada

